

פ ס ק ד י נ אם כל הריאה דבוקה ויש בה חיתוך האונין מנפת לה כשרה⁷⁵.
 פ ס ק ד י נ תרתי אוני זו לזו מגב לגב או מחיתוך לגב טרפה⁷⁶.
 פ ס ק ד י נ דסביך בבשרא מחתוכא דאוני או מגבן או מגגן כשרה⁷⁷.
 פ ס ק ד י נ בגרמא ובבשרא וכל שכן בגרמא לחודיה, לרבנו שלמה⁷⁸ ז"ל
 אך רבנו משה⁷⁹ מתיר בבשרא ובגרמא ורבנו תם⁸⁰ ז"ל אף בעצם לבדו ועליו
 יש לסמוך בהקל.
 פ ס ק ד י נ אומא לדופן ויש מכה בדופן כשרה בלא נפיחה ויש שמתירין
 נפיחה⁸¹.
 פ ס ק ד י נ שנסרכה לקנה הלב בשומן הלב גדון ואין לה בדיקה לעולם
 כל הסירכות האסורות אין נפיחה מכשרתן לעולם⁸².
 פ ס ק ד י נ חוטין שבריאיה נפחין אותם מאליהן ואין מקומם ניכר כשרין⁸³.
 פ ס ק ד י נ אם הריאה היתה דבוקה מהכל בלא פילוש בנפיחה שכך נבראת
 כשרה זה לגאון ז"ל⁸⁴.
 פ ס ק ד י נ סירכא שבין האומה והאונא מגב הריאה בין מגבה מקום משבתא
 בלא נפיחה, סירכא המדולדלת כשרה⁸⁵.

אלו שאלות ותשובות של הלכות שחיטה *

ה ש ו א ל מנין לבדוק הסכין קודם שישחוט שנ' ⁸⁶ ושחטתם בזה ואכלתם
 שאל אמר ושחטתם בזה בדוק כמו זה, זה בגיאמטריא שנים עשר *⁸⁶ ולפיכך צריך

- 75 ראה לעיל, עמ' 452. 76 ראה לעיל, עמ' 453.
 77 ראה לעיל, עמ' 454.
 78 רש"י חולין יח—א, וראה בשבלי הלקט הל' טריפות סי' ח.
 79 רמב"ם הל' שחיטה פ"ז—ג.
 80 ראה לעיל: ואני ראיתי תשובת רבנו יעקב.
 81 ראה שו"ע יו"ד הל' טריפות לט—כב.
 82 ראה לעיל ובשו"ע שם. 83 ראה טור יו"ד הל' טריפות סי' לט.
 84 ראה שם. 85 ראה לעיל, עמ' 455.
 * שו"ת של שחיטה ובדיקה, בשתי נוסחאות שונות פירסם ד"ר מיכאל היגער בספרו
 „הלכות ואגדות" (ניו-יורק תרצ"ג) עמ' 47—66. נוסחאות היגער דומות אחת לשניה
 אם כי הן שונות במקצת, ביחוד בסדרון. על כתבי-היד של שו"ת אלה כתב היגער
 במבואו שם עמ' 47—48. שו"ת אלה דומות מאד לשאלות ותשובות של מחברנו,
 שסדרן שונה אף הוא ויורשה לי לשער, כי השו"ת שפירסם היגער הועתקו מתוך
 המנהיג או מחזיק הבדק של מחברנו אגב שנויי המעתיק.
 86 שמואל א יד—לד. ⁸⁶ תנחומא צו, יג. גימטריא זו מובאת ברא"ש חולין
 פ"א סי' כד; כלבו זל' שחיטה פ"א, מרדכי חולין פ"א רמז תקפט ועיין ויקרא רבה

לבדקא שלא יהא בה פגימה, ועוד נמצא סימן אחר שנ' ⁸⁷ לא תשחט על חמץ, חמץ בגמטריא פגימא *⁸⁷ ואם תאמר כי פסוק זה בא למדרש אחר, לשבעים פנים נדרשת התורה ועוד כתו' ⁸⁸ לא תעלה במעלות על מזבחי, וגם זה זכרון שלא נשחוט בפגימה, וכן אמרו חז"ל ⁸⁹ אטופרא ואבשרא ואתלת רוחתא, י"ב בדיקות ארבעה לכל רוח ורות, ועוד סימן אחר מאברהם אבינו שנ' ⁹⁰ ויקח את המאכלת, באלו שלשה תיבות תמצא י"ב אותיות, כנגד שנים עשר בדיקות *⁹⁰.

ה ש ו א ל מנין לשחוט בהולכה ובהובאה, דכתיב ⁹¹ וישלח אברהם את ידו, וכתוב ⁹² חץ שחוט לשונם, הרי למדנו שצריך לשחוט בהולכה ובהובאה כדרך שילך החץ, ואין קרי שחיטה בלא הולכה ובלא הובאה אלא כדרך שחותכין הצנון, או הקישות ולפיכך צריך שיוליד ויביא הסכין בשעת השחיטה.

ה ש ו א ל כמה שעור הסכין כמלא צואר הבהמה ⁹³ או חיה או עוף וחץ לצואר כמלא צואר אחר הרי נמצאו שני צוארין ובשיעור זה יוכל לעשות הולכה והובאה ותהיה השחיטה כחוק.

ה ש ו א ל מנין לשחוט קודם שתאכל דכתיב ⁹⁴ וזבחת מבקרך ומצאנך וכתוב ⁹⁵ רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת, מה שאתה זובח אתה אוכל, אלו הבהמות העופות והחיות מנין שנ' ⁹⁶ זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה.

ה ש ו א ל למה אין אנו שוחטין הדגים קודם שיאכלו כדרך שאנו שוחטין הבהמה וחיה ועוף דכתיב ⁹⁷ הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם, לא אמר בדגים ישחט להם אלא יאסף להם, הרי למדנו שהוכשרו לאכילה באסיפה לבדה.

ה ש ו א ל מנין לשחוט בצואר ולא בעורף או בשאר האיברים דכתי' ⁹⁸ וזבחת ואכלת רוצה לומר במקום שזב המאכל חטוהו, מלשון אנכי אחטנה *⁹⁸, וכתוב ושחטת רוצה לומר במקום שסח חטוהו ⁹⁹.

ה ש ו א ל מנין לשחוט רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה שנ' ¹⁰⁰ כאשר צויתך, כאשר הוא סימן *¹⁰⁰ הרי"ש, רוב, השי"ן שנים בבהמה, האל"ף, אחד בעוף, הכ"ף, כשרה לאכול בזו השחיטה.

- סוף פרשה כה ובמדבר רבה י, א. 87 שמות לד—כה. 87* ראה כל בו שם.
88 שם כ—כג. 89 חולין יז—ב.
90 בראשית כב—י. 90* ראה תנחומא שם. 91 בראשית כב—י. 92 ירמיה ט—ז.
93 ראה משנה חולין ל—ע"ב. 94 דברים יב—כא.
95 שם יב—טו. 96 ויקרא יא—מו.
97 במדבר יא—כב וראה חולין כז—ב. 98 דברים כז—ז. 98* בראשית לא, לט.
99 ראה חולין כז—א.
100 דברים יב—כא וראה חולין כה—א. 100* ראה תוספות חולין שם ד"ה ועל רוב

ה ש ו א ל למה אין שוחטין העוף ברוב שנים כמו הבהמה, פירשו בו חכמים ¹⁰¹, ואת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרומשת במים הטילו הכתוב לעוף בין בהמה לדגים לחייבו בשני סימנין אי אפשר שכבר הוקש לדגים, לפוטרו בלא כלום אי אפשר שכבר הוקש לבהמה, הילכך הכשירו בסימן אחד.

ה ש ו א ל מנין להיות השוחט בקי ומומחה בחמשה דברים שהם שדיה, דרסה, חלדה, הגרמה, עיקור, מצאנו ¹⁰² שאמר יצחק אבינו לעשו בנו וצא השדה וצודה לי צידה, ההא של צידה נכתבה ולא קרי והוא רמז לאלו חמשה דברים שיהיה הצייד שמור ומוכשר מאלו חמשה דברים המפסידין את השחיטה. ועוד מצאנו רמז אחר בתורה שאפי' לאברהם אבינו נמסרו אלו חמשה דברים, כדכתיב ¹⁰³, וישמור משמרת, מצותי, חקותי, ותורותי, אלו חמשה תיבות כנגד חמשה דברים אלו המפסידין את השחיטה.

ה ש ו א ל למה נכתב שהיה דרסה ראשונים יותר מחלדה ומהגרמה ומעיקור לומר לך שיש צריך אזהרה ושמירה בהם מאד, כי בחלדה ובהגרמה ובעיקור, יש בדיקה ובחינה להם על ידי אחרים, כיצד אם שחט בהמה חיה ועוף והפסיד השחיטה בחלדה או בהגרמה או בעיקור יוכל כל אדם להכיר בסימנין כל אחד ואחד מהם אבל בשהיה ובדרסה לא יוכל אדם להכיר ולדעת בסימנין אם שהה או אם דרס לבד השוחט לפיכך נכתבו בראשונה אלו שני הסימנין שיזהר השוחט בהם ולא יהא חוטא ומחטיא, והשם יתברך ברחמיו הוא יצילנו מכל חטא ופשע ועון.

ה ש ו א ל מנין לברך על השחיטה דכתיב ¹⁰⁴ תזבח ואכלת בשר כברכת יי' אלהיך, מכאן למדנו שצריך לברך על השחיטה ¹⁰⁵, ועוד מצאנו כתוב ¹⁰⁶ על שמואל הנביא כי הוא יברך הזבח אחרי כן יאכלו הקרואים בא ללמד אותנו ולהורות כי היה מברך על הזביחה ועוד אמרו חז"ל ¹⁰⁷ אסור לו לאדם ליהנות בעולם הזה בלא ברכה ולפיכך (יש) מצוה לברך על השחיטה.

ה ש ו א ל מנין לכסות דם חיה ועוף שנ' ¹⁰⁸ איש איש מבית ישראל אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר, ועוד כתוב בספר תנחומא ¹⁰⁹ בשעה שהרג קין את הבל אחיו היה ¹¹⁰ — — —

ובמחזור ויטרי עמ' 742. 101 חולין כז—ב.

102 בראשית כז—ג וראה במדרש לקח טוב (מהדורת בובה) עמ' 129 וראה בתורה שלמה ח"ד עמ' 1073 בהערה כג.

103 בראשית כז—ה. 104 דברים יב—טו.

105 ראה בכורות לב—א. 106 שמואל א ט—יג.

107 ברכות לה—א. 108 ויקרא יז—יג. 109 בראשית ט.

110 כאן חסר בכתב-יד שלנו ויש להשלים לפי התנחומא שם... מושלך ולא היה יודע קין מה לעשות וימץ לו הקב"ה שני עופות טהורים והרג אחד מהן את חברו וחפר

— — — 111 שאתם מסירין אותו מעל השולחן בשעת הברכה שלא אהיה שם מצוי באותה המצוה 112, אמרה לו האבן דע כי השולחן דומה למזבח שנ' 113 וידבר אלי זה השולחן אשר לפני יי', ועל השולחן כתיב 114 כי חרבך הנפת עליה ותחללה, לפי שאין ראוי שיעלה המקצר על המאריך 115 והשולחן מאריך ימים שאיפשר שיעשה גמילות חסדים עם שצריך לו, והמקצר הוא הסכין שמקצר ימיו של אדם, לפיכך חובה עלינו להסירו על השולחן אבל [אל] יחר בעיניך בשכר זה תזכה לשתי מצות שיהיו מוהלין עם ברזל מכאן ואילך כי קודם לכן לא היו מוהלין אלא בצור שנ' 116 ותקח צפרה צור, ושהיו שוחטין עם ברזל מכאן ואילך, מיד נתן לה הכובע מקום ותטבע האבן במצחו, כן יאבדו כל אויבינו.

ה ש ו א ל מנין לשפוך הדם על הארץ ולא [על] גבי כלים.

ת ש ו ב ה כתיב 117 רק את דמו לא תאכל על הארץ תשפכנו כמים.

ש א ל ה מנין לנו עיקר השהייה.

ת ש ו ב ה כתי' 118 ושחט את בן הבקר רוצה לומר שחיטה בבת אחת ולא בשלש פעמים ודומיא לשהייה וגברא שהה *118.

ש א ל ה מנין לנו איסור הדרסה שהוא כחותך בחרב או כחותך צנון כלומר בלא הולכה והובאה.

ת ש ו ב ה ההולכה גלמוד מרמו הפסוק שאמר 119 חץ שחוט שדרך החץ לילך ולא לדרוס, וההובאה גלמוד מן רמו הפסוק שאמ' 120 זהב שחוט כדרך שהצורף

בידיו וקברו וממנו למד קין וחפר וקבר את הבל, לפיכך זכו העופות לכסות את דמן. 111 התחלת הפיסקה חסרה וצ"ל סכין, ראה מידות ג—ד, במכילתא וברש"י סוף יתרו. פיסקא זו אפשר להשלים עפ"י שו"ת של שחיטה ובדיקה שפירסם היגער שם עמ' 51: שאלה אם כן למה אנו שוחטין בסכין יותר משאר הדברים החותכין. תשובה דע כי יש צריך דבר התלוש, ועוד שהיה מעשה בירוש' כשחלק המלך דוד חמשה חלוקי אבנים מן הנחל להלחם עם הפלשתי והיה כובע ברזל על ראשו של גולית הפלשתי והכה דוד המלך לגולית הפלש' ואמרה האבן לכובע תן לי מקום ואכנס לראש הפלשתי וענה הכובע לא אתן לך מקום בעבור יש', שאין משלימין עם הברזל שום מצוה אם אתם אוכלים מסירים אותו וכו', וראה בהקדמת היגר שם.

112 הרוקח בסי' שלב כותב, כי מהאי טעמא יש לכסות הסכין אשר על השולחן בשעת ברכת המזון משום דשולחן כמזבח וראה במג"א סי' קפ דבשבת א"צ לכסות משום דאין בנין ביהמ"ק בשבת.

113 יחזקאל מא—כב. 114 שמות כ—כב. 115 מכילתא סוף יתרו.

116 שמות ד—כה. 117 דברים טו—כג וראה חולין פד—א.

118 ויקרא א—ה וראה מנחות צג—ב. 118* אונקלוס בראשית כד, כא.

119 ירמיה ט—ז. 120 מלכים א, י—טז.